

Inhimillinen ja menestykseäs Suomi

Puolueohjelma – Suomen ruotsalainen kansanpuolue

Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen (RKP) puolueohjelma määrittelee arvopohjamme ja on politiikkamme perusta. Ohjelmaa täydentävät eri sektoriohjelmat, vaaliohjelmat, puoluekokousten lakiehdotukset ja muut kannanotot. Tässä ohjelmassa käännämme katseemme tulevaisuuteen ja haasteisiin, jotka meidän täytyy ratkaista tehdäksemme yhteiskunnastamme paremman sekä siihen, miten me voimme sen tehdä.

Teemme työtä oikeudenmukaisen, avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan puolesta. Yhteiskunnan, jossa kaikki kantavat vastuunsa ja joka samalla antaa ihmisille mahdollisuuden toteuttaa unelmiaan ja olla onnellisia. Mielestämme hyvinvointiyhteiskunta toimii parhaiten kun talous on tasapainossa, ihmisillä on töitä ja yritykset voivat menestyä. Poliitiikkamme rakentuu ihmisen ja ympäristön kunnioittamiseen, vapauteen ja yksilön oikeuksiin, rauhaan ja oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä yhteiseen sosiaaliseen ja globaaliin vastuuseen. Mielestämme kaikilla ihmisillä on oikeus luoda oma tulevaisuutensa, emmekä koskaan hyväksy rasismia tai suvaitsemattomuutta.

Olemme avoin kansanliike, joka toivottaa kaikki tervetulleeksi. Voidaksemme kehittyä ja kasvaa tarvitsemme jäseniämme ja heidän panostaan. Kehitämme yhdessä maamme ruotsinkielisyyttä sekä Suomen ja maailmamme tulevaisuutta suuntaan, joka takaa paremman yhteiskunnan tuleville. Tervetuloa mukaan!

Tulevaisuuden Suomi

Olemme kokoava poliittinen kansanliike kaikille, jotka haluavat tehdä työtä Suomen puolesta, jossa on kaksi elävää kansalliskieltä, ruotsi ja suomi. Kaksi kieltämme ovat kansallinen menestystekijä. Teemme työtä vahvan ruotsalaisuuden, toimivan kaksikielisyyden ja elävän pohjoismaisuuden puolesta. Tähän liittyy myös kunnioitus kaikkia äidinkieliä ja kulttuureja kohtaan Suomessa.

Olemme Suomen liberaalipuolue, jolla on vahva pohjoismainen ja eurooppalainen pohja. Liberalismimme rakentuu ihmisten kunnioittamiseen, yksilön vapauksiin ja oikeuksiin, tasa-arvoon sekä sosiaaliseen ja globaaliin vastuuseen. Uskomme yksittäiseen ihmiseen ja hänen oikeuteensa ja kykyynsä itse muovata elämänsä sekä voivansa vaikuttaa olemassaolonsa. Vastuullinen vapaus kiteyttää ihmiskäsityksemme. Jokainen vastaa omasta elämästään ja jokaisella on myös vastuu muista yksilöistä, yhteiskunnasta ja ympäristöstä.

Haluamme vaikuttaa Suomeen, jossa jokaisella on oikeus tietoon, vapauteen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Samalla huolehdimme kansainvälisestä yhteistyöstä. Puolustamme oikeusvaltioperiaatetta ja uskoa demokratiaan. Haluamme avoimen ja monikulttuurisen yhteiskunnan, joka kantaa vastuun kaikista sukupolvista ja ottaa vahvasti etäisyyttä rasismiin. Me kannatamme hyvinvointia, joka rakentuu inhimillisyyteen, solidaarisuuteen ja joka täyttää luotettavien ja yksilöllisten ratkaisujen tarpeen sairaanhoidossa, hoitoalalla, koulutuksen ja muiden yhteiskunnallisten palveluiden osalta.

Kaikilla on yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet yhteiskunnassamme ja kaikki otetaan mukaan heitä koskevaan päätöksentekoon. Vanhusten tulee voida nauttia täysipainoisesta elämästä ja lapsille ja nuorille tulee antaa parhaimmat mahdolliset lähtökohdat tulevaisuuteen. Me teemme tietoisesti työtä naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien ja oikeuksien eteen.

Kristilliset arvot heijastavat suomalaisen yhteiskunnan arvopohjaa ja käsityksiä moraalista ja etiikasta, joissa keskeisenä elementtinä on tasa-arvo. Uskonnonvapautta tulee kunnioittaa. Kirkoilla ja uskonnollisilla yhteisöillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa periaatteidensa mukaan maan lakien puitteissa.

Vuonna 2025 olemme ...

KAKSI- JA MONIKIELISIÄ

- Kahden vahvan kansalliskielen, ruotsin ja suomen, sekä vähemmistökielten säilyttäminen ja kehittäminen on taattu perustuslaissa.

- Yksikieliset ruotsinkieliset hallintoratkaisut, instituutiot ja ympäristöt luovat edellytykset elävälle kaksikielisyydelle ja tukevat suomenruotsalaista identiteettiä ja kulttuuriautonomiamia.
- Uudistusten seuraukset arvioidaan kielinäkökulmasta ja hallintoon rekrytoidaan henkilökuntaa, jotka osaavat molempia kansalliskieliä. Niin julkisesti kuin yksityisesti tuotetut palvelut taataan molemmilla kansalliskielillä.
- Kaksi- ja monikielisyys on rikkaus. Kaksikielisten perheiden arki ja erityistarpeet huomioidaan.

HYVINVOIVIA

- Suomi johtaa kansainvälisiä mittauksia asukkaiden onnellisuudesta ja turvallisuudesta.
- Yhteiskunnassamme vallitsee suurempi tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus sitä kautta, että kaikille annetaan yhtäläiset mahdollisuudet kasvaa, kouluttautua, työskennellä, elää ja toteuttaa itseään. Köyhyys on vähentynyt.
- On tehty onnistunut terveydenhuollon uudistus, jonka keskiössä on yksilö. Terveydenhuollon uudistus on edistänyt ihmisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia laadukkaana terveydenhuollon ja toimivien ehkäisevien toimenpiteiden ansiosta.

TASA-ARVOISIA

- Itsehallinnollisen Ahvenanmaan kanssa ylläpidetään vahvaa ja tiivistä yhteyttä ja RKP on keskeinen ja proaktiivinen toimija tässä suhteessa. Ahvenanmaan autonomiaa kehitetään.
- Euroopan ainoan alkuperäiskansan, saamelaisten, asema on vahvistunut ja RKP on vahva kansallinen voima saamelaisten oikeuksien kehittämisessä. Saamelaisten kulttuuriautonomia, mahdollisuudet elää perinteiden mukaan, heidän oikeutensa palveluihin sekä oikeus säilyttää ja saada opetusta kolmessa saamen kielessä myös kotiseutunsa ulkopuolella on vahvistunut. ILO:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva yleissopimus 169 on ratifioitu.
- Romanien ja muiden vähemmistöryhmien kulttuurisia ja koulutukseen liittyviä tarpeita tuetaan ja heidän toimeentulomahdollisuutensa ovat parantuneet.
- Vammaiset henkilöt kohdataan samalla tavalla kuin muut ihmiset ja otetaan osaksi yhteiskuntaa yhdenvertaisin ehdoin.
- Ihmisten fyysinen ja psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi on parantunut yksilökeskeisen laadukkaan hoidon ja hoivan kehityksen sekä toimivien ennaltaehkäisevien toimenpiteiden myötä.

Talous

Vastuullinen, kestävä ja pitkäjänteinen talouspolitiikka on hyvinvoivan Suomen perusedellytys. Haluamme antaa mahdollisuuden kasvuun, useampien yritysten perustamiseen ja useampiin työpaikkoihin, jotta korkealaatuisia palveluita tarjoavan hyvinvointiyhteiskunnan rahoittaminen on mahdollista. Hyvinvointi rahoitetaan työllä, ei epätasapainoisella velkaantumisella.

Avoin markkinatalous, johon kuuluu taloudellinen moninaisuus, terve kilpailu, selkeä lainsäädäntö, korkea kompetenssitaso, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talous, tehokas hallinto ja dynaamisemmat työmarkkinat, on paras tapa kehittää Suomen taloutta kansainvälisen kilpailun tahdissa.

Suomen pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on keskeinen rooli uusien työpaikkojen luomisessa. Yritykset luovat uusia työpaikkoja, jos ne ovat menestyviä ja kilpailukykyisiä. Julkisen puolen tehtävänä on tarjota yritysten toiminnoille terveet toimintaedellytykset. Me haluamme luoda parempia edellytyksiä sille, että useampia yrityksiä johdettaisiin ja kehitettäisiin naisten toimesta. Lainsäädännön tulee kannustaa useampiin tehtyihin työtunteihin, yritteliäisyyteen, kotimaiseen omistukseen sekä investointeihin niin laitosten kuin henkilökunnan osalta. On sallittua onnistua ja epäonnistua yrittäjänä.

Suomella on edellytykset olla edelläkävijä työllistämisen ja palveluiden tilaamisen helppoudessa niin yritysten kuin yksityishenkilöiden osalta.

Työn tulee olla ensisijainen tulonlähde. Turvaverkkojen tulee olla tehokkaita ja aktivoida nopeasti tilapäisten työelämän katkosten yhteydessä. Haluamme tehdä työtä tehokkaiden työmarkkinoiden puolesta, joilla työllisyysaste on korkea, luottamus molemminpuolista, säännöt selkeitä ja konfliktit harvinaisia. Meidän täytyy ehkäistä kannustinloukkuja ja muita esteitä, jotka tekevät työn vastaanottamisesta kannattamatonta. Yrittäjyyden, palkkatyön, työttömyyden, osa-aikatyön, vanhempainvapaan, opintojen ja eläkkeen välillä siirtymisen tulee olla helpompaa.

Veropolitiikan keskeisimpänä prioriteettina tulee olla oikeudenmukainen ja tehokas verotus. Verojärjestelmän tulee olla ymmärrettävä ja ennustettava sekä lainmukainen niin veronmaksajien kuin elinkeinonharjoittajien silmissä. Meidän tulee tavoitella laajaa veropohjaa ja kohtuullisia veroprosentteja, jotka tasapainottavat yhteiskuntamme tuloeroja. Verotuksen tulee olla kansainvälisesti kilpailukykyistä.

Verotus tulee suunnitella niin, että ostovoima turvataan ja elinkeinoelämää kannustetaan taloudelliseen aktiivisuuteen. Koko väestön vahva ostovoima on yhteinen intressi ja taloudellisen kasvun sekä korkean työllisyysasteen edellytys. Veropolitiikassamme keskiössä on yksittäinen yksilö.

Mielestämme kaikki työ on arvokasta ja sillä on merkitystä hyvinvointimme kannalta. Työelämän muuttuessa tavoitteemme on huolehtia työlainsäädännön kehittämisestä ja parantamisesta sekä yhteiskuntakehityksen huomioimisesta siinä. Kehotamme sekä työmarkkinaorganisaatioita että poliittisia päättäjiä uudelleenlaiseen ajatteluun huomioiden koko maan edut.

Haluamme, että kaikilla yksilöillä on mahdollisuus pitkään ja merkitykselliseen työuraan, jonka mahdollistaa toimiva työntekijän suojelu sekä mahdollisuus jatkuvaan täydennyskoulutukseen sekä työuran ja perhe-elämän yhdistämiseen eri elämänvaiheissa. Parempi joustavuus ja hyvinvointi työssä ovat avaintekijöitä työurien pidentämisessä.

Suomen markkinat ovat rajalliset ja yritystemme kasvu edellyttää toimivaa kaupankäyntiä ja kauppasopimuksia muun maailman kanssa. Kauppaesteet ja tullit syrjivät yrityksiä, vientiä ja taloutta. Uskomme lisääntyneeseen vapaakauppaan, vähempään ja järkevämpään sääntelyyn ja lisääntyneeseen liikkuvuuteen, kuitenkin niin, että kotimaista elintarviketuotantoa ei vaaranneta.

EU:n sisämarkkinat ovat unionin valttikortti. EU:n sisämarkkinoita tulee kasvattaa kattamaan myös digitaaliset palvelut ja tuotteet sekä energiamarkkinat.

Haluamme kehittää kotimaisen teollisuuden toimintaedellytyksiä korkealla jalostusasteella, innovaatioihin pohjautuvilla palvelualoilla, ekologisesti kestäväillä liiketoiminnoilla ja monipuolisella, korkean omavaraisuusasteen omaavalla energiasektorilla.

Kehitämme ja lisäämme julkisen sektorimme tuottavuutta paremman laadun ja uusien palvelutuotantojen prosessien kautta. Julkisesti ja yksityisesti tuotetut palvelut täydentävät toisiaan ja muodostavat yhdessä verorahoitetut yhteiskuntapalvelut, joihin suomalaisilla on yhtäläiset oikeudet.

Modernissa, globaalissa taloudessa Suomi voi kilpailla ja voittaa vain laadulla ja uudenlaisella ajattelulla. Siksi olemme valmiita panostamaan entistä enemmän koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen sekä parempaan yhteistyöhön näiden ja elinkeinoelämän välillä.

Vuonna 2025 olemme ...

MENESTYKSEKKÄITÄ

- Vallitsee positiivinen tulevaisuudenusko, mikä on johtanut lisääntyneisiin kotimaisiin investointeihin.
- Työllisyysaste on korkea.
- Ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on helppoa.
- Suomalaisten ostovoima on säilytetty ja sitä on vahvistettu tiukentamatta työn, eläkkeiden ja yritysten verotusta.
- On olemassa edellytykset vahvalle ulkomaisen pääoman kertymälle ja työvoimalle meidän hyvinvointimme turvaamiseksi.
- Kaupanesteiden poistaminen on vaikuttanut siihen, että suomalaiset yritykset ovat kasvaneet globaalisti.
- Kuluttajien asemaa ja valinnanvapautta on vahvistettu edistämällä vapaata kilpailua ja vapaita aukioloaikoja.
- Harmaata taloutta, veronkiertoa ja aggressiivista verosuunnittelua ehkäistään aktiivisesti läpinäkyvyydellä, raportoinnilla ja kansainvälisellä yhteistyöllä eurooppalaisella ja globaalilla tasolla.
- Maanviljely ja peruselinkeinot, kuten esimerkiksi turkistalous, ovat tärkeitä omavaraisuusasteen ja Suomen kansantalouden kannalta.

YRITTELIJÄITÄ

- Suomen ilmapiiri on suotuisa yrityksille ja yrittäjille.
- Yrittäjän sosiaaliturvaa on parannettu.
- Luovuuteen ja uusiin liikeideoihin kannustetaan ja Suomi tunnetaan start up - maana, jossa yritykset voivat kasvaa.
- Byrokratia ei estä yritystoimintaa ja hallitus on uusia säännöksiä luotaessa luopunut vähintään yhdestä vanhasta.
- Yritysten kynnys palkata myös maahan muuttanutta työvoimaa on matalampi kuin aikaisemmin. Yritykset voivat myös palkata työhön parhaiten sopivan henkilön ilman byrokraattisia esteitä tai tarvehankintaa.
- Pienten yritysten ja elinkeinonharjoittajien edellytyksiä julkisissa hankinnoissa on parannettu, esimerkiksi tekemällä suurempien volyyymien osahankintoja ja huomioimalla ympäristöseuraukset kuljetuksiin ja välimatkoihin liittyen. Kielinäkökulma on turvattu julkisissa hankinnoissa.

DYNAAMISIA

- Paikalliset työsopimukset ovat lisääntyneet ja yrityksen johdon ja henkilökunnan välinen vuorovaikutus parantaa henkilöstön hyvinvointia ja tukee yritysten dynaamista kasvua.
- Työmarkkinoiden kannustinloukut on poistettu, työuria on pidennetty ja työhyvinvointia on parannettu.
- Kaikilla on samat mahdollisuudet työmarkkinoilla. Samasta ja samanveroisesta työstä maksetaan samaa palkkaa. Miesten ja naisten väliset palkkaerot ovat poistuneet.
- Nuorisotyöttömyys on vähentynyt. Useammille nuorille annetaan mahdollisuus kesätöihin ja työkokemukseen kesäsetelien avulla, jotka korvaavat osan työnantajan kustannuksista.
- Ryhmät, joiden on muuten vaikea työllistyä, ovat saaneet paremmin töitä ja päässeet työmarkkinoille Minijobs-mallin käyttöönoton ansiosta.
- Työuria on pidennetty todellisen eläkeiän myöhentämisellä ja on panostettu toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat siihen, että ihmiset jaksavat töissä.
- Perintövero on poistettu ja korvattu perityn omaisuuden myyntiverolla.

Hyvinvointi

Politiikkamme tavoittelee hyvinvointiyhteiskuntaa, joka tukee tukea tarvitsevia sekä luo uusia edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Tuemme ja haluamme rakentaa edelleen pohjoismaista hyvinvointimallia, joka pohjautuu sosiaaliseen vastuuseen, yhtäläisiin mahdollisuuksiin käyttää palveluita sekä toimenpiteisiin ja ehkäiseviin toimenpiteisiin. Terveystenhuolto taataan maan molemmilla kansalliskielillä.

Meidän mielestämme demokratia, valinnanvapaus ja itsemääräämisoikeus terveydenhuollossa vahvistavat potilaan asemaa ja parantavat palveluiden saatavuutta ja laatua. Yksilön oikeus hyvään terveydenhuoltoon ja terveydenhuollon sisältö ovat keskeisessä asemassa. Rakenteet ovat osaltaan ratkaisevia näiden mahdollistamisessa.

Meidän mielestämme kaikilla on oikeus hyvään terveydenhuoltoon. Tähän laskemme kuuluvaksi myös valinnanvapauden periaatteen sekä sen, että raha seuraa potilasta. Hyvinvointi luodaan julkisen sektorin, yksityisten yritysten, kolmannen sektorin ja kansalaisuusaktiivisuuden välille. Potilaat vuorostaan valitsevat parhaiten sopivan terveydenhuollon tuottajan. Julkisen puolen rooli on taata palveluiden tuottaminen ja asettaa kansallisia laatutavoitteita sekä suorittaa sertifiointeja, mutta sen ei aina itse tarvitse olla tuottaja.

Haluamme, että potilaan lähellä oleva terveydenhuolto toimii alustana kohdata asukkaiden perusterveydenhuollon tarpeet. Terveydenhuolto tulee mitoittaa niin, että se mahdollistaa monipuolisen lääketieteellisen osaamisen terveyskeskusten tulee olla houkuttelevia työpaikkoja hoitohenkilökunnalle. Perusterveydenhuolto itsessään ja potilaan lyhyt matka päivystykseen edistävät hoitoketjun toimivuutta. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä tarvitaan kitkatonta yhteistyötä.

Haluamme kehittää vanhustenhoitoa niin, että vanhukset voivat turvallisesti asua kotona niin kauan kuin itse haluavat, mikä edellyttää omaishoidon, kotihoidon, perhehoidon ja palveluasumisen kehittämistä.

Suomalaisten tulee itse kantaa vastuu terveydestään. Terveellisen ruuan ja liikunnan vaikutus hyvään terveyteen johtaa pienempään terveydenhuoltosektorin kuormittamiseen sekä edistää suuria säästöjä. Jo lapsena saatu tieto terveellisistä ja ennaltaehkäisevistä elintavoista on avaintekijä.

Hyvinvointiyhteiskunnallamme on sosiaalinen turvaverkko. Järjestelmän tulee rohkaista ja tukea yksilöitä luomaan oma elantonsa, mutta tarjota turvaa silloin, kun henkilö ei itse pysty elättämään itseään. Turvaverkko toimii niin, että kukaan ei putoa ulkopuolelle.

Ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen tulee olla selkeä ja tilapäinen. Sairausloma auttaa yksilöä toipumaan ja antaa mahdollisuuden kuntoutukseen, jota tarvitaan töihin palaamisen mahdollistamiseksi. Perhevapaa tulee jakaa tasavertaisemmin vanhempien välillä niin, että etenkin naiset pääsevät nopeammin takaisin työelämään.

Eläkejärjestelmän tulee olla pitkällä aikavälillä kestävä ja varmistaa riittävä tulotaso. Samalla tulee parantaa työssäkäynnin edellytyksiä, jos henkilö haluaa jatkaa työskentelyä tai toimia yrittäjänä yleisen eläkeiän jälkeen.

Lapsille tulee taata turvallinen kasvuympäristö ja yksinhuoltajaperheiden tilanne tulee erityisesti huomioida. Toimivan lasten päivähoitoon tulee olla perheiden tukena. Lastensuojelulla tulee olla tarvittavat resurssit ja sen tulee olla riittävän tehokas tukeakseen ja auttaakseen ennaltaehkäisevästi perheitä, joilla on ongelmia, ennen kuin ongelmat ovat vaikeasti käsiteltäviä.

Vammaisten henkilöiden perustarpeet tulee huomioida. Kielellinen erityisratkaisu on perusteltu erityisesti silloin, kun kyseessä on näiden yksilöiden ruotsinkieliset palvelut. Osittain työkykyisten työllistämiseksi tarvitaan panostuksia.

Kaikilla tulee olla oikeus elämään ilman väkivaltaa, riippumatta sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä, seksuaalisesta suuntautumisesta, toimintakyvystä tai kansalaisuudesta. Suomi kantaa vastuunsa naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisessa taistelussa implementoimalla naisiin kohdistuvan väkivallan sekä perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (Istanbulin sopimus).

Vuonna 2025 olemme ...

VASTUUNKANTAJIA

- Koko maassa on laadullisesti korkeatasoinen sosiaali- ja terveydenhuolto. Ruotsin- ja suomenkielinen terveydenhuolto on taattu aktiivisten toimenpidevaatimusten kautta, jotka koskevat ruotsinkielisen terveydenhuoltohenkilökunnan koulutusta ja rekrytointia.
- Yksilön valinnanvapaus koskee kaikkia terveydenhuollon asteita. Potilas voi entistä paremmin itse valita parhaiten soveltuvimman hoidon.
- Julkinen puoli on asettanut laatutavoitteet, joihin muun muassa lasketaan ruotsinkieliset palvelut. Palveluille on sertifioitu tavalla, jossa valinnanvapausmallin mukaisesti raha seuraa potilasta.
- Työttömyysturvaa on kehitetty niin, että aina on taloudellisesti kannattavaa ottaa vastaan työtä ja aktiivisuutta suositaan.
- Yksinhuoltajat saavat enemmän rahaa käteen silloin, kun työttömyysturvan ja lapsilisän yksinhuoltajalisän välinen yhteys on poistettu.
- Paperittomilla henkilöillä on oikeus koulutukseen sekä terveyden- ja sairaudenhoitoon.
- Potilas- ja sosiaaliasiamiesten asemaa esimerkiksi vanhuspalveluissa ja -hoidossa vahvistetaan. Yhteistyötä kunnallisten vanhusneuvostojen kanssa vahvistetaan.
- On otettu käyttöön ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ehkäisemään alkoholin, huumeiden, dopingaineiden, tupakan ja pelien väärinkäyttöä, erityisesti nuorten keskuudessa.

HUOLEHTIVAISIA

- Lähipalveluita on kehitetty luomalla uusia sosiaali- ja terveydenhuollon työmetodeja, ja hoitoon pääsy on parantunut esimerkiksi elektronisten ja mobiiliratkaisujen ansiosta.
- Vanhustenhuollon tarjonta on monipuolisempaa ja valinnanvapaus on suurempi.
- Vanhusten mahdollisuudet saada tarvitsemaansa laitoshoidtoa on taattu.
- Yhä useammat elävät täysipainoista eläkeläisen elämää ennustettavissa olevan ja pitkän aikavälin eläkejärjestelmän sekä aktiviteettien ja yhdessäolon ansiosta.
- Mielenterveyshuoltoon pääsy ja sen kattavuus on turvattu.
- Nuorten hyvinvointi on lisääntynyt nuorisotyöhön suunnattujen ennaltaehkäisevien ja etsivien panostusten ansiosta. Nuorille suunnattujen palveluiden koordinoitua on parannettu, ja palvelut saa yhdeltä luukulta.
- Vammaiset ovat mukana työelämässä ja yhteiskunnassa ratkaisujen ansiosta, jotka edistävät koulutukseen, työelämään ja harrastustoimintaan osallistumista.

TERVEITÄ

- Suomi on maa, jossa kansanterveys on hyvä ja jossa elintapasairauksien osuus kuolinsyiden joukossa on laskenut.
- Kaikkia koskevaan ennaltaehkäisevään ja terveyttä edistävään toimintaan on panostettu entistä enemmän, mikä säästää sekä resursseja että inhimillistä kärsimystä. Terveyttä edistäviin panostuksiin kuuluu myös psyykkinen hyvinvointi.
- Työhyvinvointia ja kuntoutusta on priorisoitu niin, että yhä useammalla on mahdollisuus pidentää työuransa pituutta.

TASA-ARVOISIA

- Vanhempainvapaa on tasa-arvoisempi, kun käytössä on vanhempainvapaamalli, joka perustuu siihen, että kolmasosan vapaasta pitää yksi vanhempi, kolmasosan toinen vanhempi ja että viimeisen kolmanneksen osalta valinnan voi tehdä vapaasti. Vanhempainvapaan kustannukset jakautuvat tasaisemmin.
- Pari- ja lähisuhteiden väkivallan ehkäisemiseksi on tehty panostuksia, turvakotipaikkojen määrää on lisätty ja resursseja on turvattu niin, että ne ovat riittävät ja tarkoituksenmukaiset.
- On tehty perhepoliittinen kokonaisuudistus. Uudistuksessa on huomioitu perheiden monimuotoisuus.

Sivistys

Suomen menestyksen ja hyvinvoinnin pohjana ovat korkealaatuinen ja tasa-arvoinen koulutus sekä korkealuokkainen tutkimus, kehitys ja innovaatiot. Tämä turvaa meidän tulevaisuuden kilpailukyvyn ja työllisyyden.

Lapsilla tulee olla oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen lähtökohtana tulee olla lasten paras, kuten yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja monipuoliset kielitaidot. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilla lapsilla tulee olla subjektiivinen oikeus päivähoidon.

Peruskoulutuksen tulee olla osallistavaa, yleissivistävää ja antaa kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet tulevaisuuteen. Jokaisella tulee olla oikeus julkiseen peruskoulutukseen omien kykyjensä mukaisesti. Koulutuksen tulee vahvistaa oppilaiden edellytyksiä toimia jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassa ja antaa heille koko elämän ajan tukevia taitoja. Digitalisaatiolla, kulttuurienvälisellä osaamisella, yrittäjyydellä, aktiivisella kansalaisuudella ja luovilla ratkaisumalleilla tulee siten olla vahvempi rooli koulutuksessa. Koulun tulee ehkäistä ennakoluuloja, sukupuolisyrintää, rasismia ja kiusaamista.

Lukion tulee jatkossakin tarjota laajaa yleissivistävää koulutusta. Ammattikoulutus antaa hyvät valmiudet ammattiin, mutta koulutus varmistaa myös siirtymisen kolmannelle asteelle. Yhteistyötä työelämän kanssa kehitetään edelleen, jotta turvataan nuorten harjoittelupaikat ja mahdollistetaan oppisopimuskoulutus myös nuorille.

Haluamme kehittää korkeakoulutusta ja tutkimusta niin, että ne ovat laadultaan maailman kärjessä. Korkeakoulujen autonomia tulee taata. Korkeakoulutuksen tulee olla yleissivistävää sekä huomioida työelämän ja yhteiskunnan tarpeet. Mielestämme valtiolla tulee olla päävastuu korkeakoulujen rahoituksesta, mutta haluamme myös lisätä kannustimia ulkopuoliseen rahoitukseen. Korkeakoulujen korkean laadun säilyttämiseksi tarvitaan pitkäkestoista ja kestävä rahoitusta.

Harvemmillä ihmisillä on tulevaisuudessa yksi ja sama ammatti koko elämän. Siksi täytyy olla mahdollisuus vaihtaa suuntaa työelämässä olosuhteiden muuttuessa. Täytyy olla olemassa kannustimia siihen, että ihmiset itse panostavat taitojensa kehittämiseen. Vapaa sivistys on keskeisessä roolissa omien taitojen kehittämismahdollisuuksissa, samalla kun se tukee hyvinvointia.

Taiteen luomisella ja kokemisella jokainen voi laajentaa näkemystään ympäröivästä maailmasta, siksi kulttuurielämysten tulee voida olla osa ihmisten itsensä toteuttamista ja yhteiskunnallista osallistumista. Kulttuuria tulee tukea, mutta valtion ei tule sitä ohjata, ja kulttuurin tulee voida kehittyä yhteiskunnan mukana.

Elävää kulttuuria luodaan yhteisvaikutuksessa kulttuuriperinnön ja muuttuvan ympäristön kanssa; molempia tarvitaan. Kulttuuripolitiikan tulee edistää lisääntyntä moninaisuutta ja laajaa kulttuuritarjontaa sekä siten suurempaa valinnanvapautta.

Kulttuurilaitokset, kirjastot ja museot ovat tärkeitä tiedon kantajia ja välittäjiä. Haluamme virkistää alueiden kulttuurielämää huolehtimalla alueteattereiden toimintaedellytyksistä. Niiden toimijoiden ja laitosten, joille myönnetään valtion varoja, tulee olla valmiita kantamaan erityinen uudistumisen vastuu. Samalla valtion täytyy vahvistaa valmiuksia tukea vapaata taidekenttää.

Hyvinvointi-Suomi tarvitsee kansanliikkeitään. Kansalaisyhteiskunta ja vapaaehtoinen toiminta luovat yhteisöllisyyttä ja elämän laatua. Kulttuuri-, urheilu-, kotiseutu- ja yhdistystoiminta kuten myös seurakuntien ja uskontokuntien aktiviteetit, vahvistavat identiteettejä, ja niillä on tärkeä rooli meidän yhteiskunnassamme.

Pidämme huolta medioiden riippumattomuudesta ja siitä, että julkisia palveluita tarjotaan molemmilla kotimaisilla kielillä. Rahoitus on taattava ja julkisen palvelun yleisradiotoiminta tulee säilyä hyvälaatuisena, laajana ja relevanttina.

Vuonna 2025 olemme ...

KOULUTETTUJA

- Suomen koulutus on maailman parasta.
- Yhteiskunnallisten palveluiden saatavuus sekä päivähoito, koulu ja jatkokoulutus ruotsin kielellä on turvattu.

- Korkealuokkainen ja maksuton koulutus on tulevaisuudessa yksi tärkeimmistä edellytyksistä, jotta kaikilla olisi tasaveroiset mahdollisuudet selvitä elämässä. Maksuton koulutus on menestys, ja Suomi on hyötynyt kaikkien suomalaisten tietopotentialista.
- Kaikille lapsille taataan taustasta huolimatta korkealuokkainen peruskoulutus, korkealuokkaiset oppimateriaalit, ja opetusta antavat pätevät opettajat.
- Koulu on turvallinen ja viihtyisä paikka niin oppilaille, opettajille kuin muulle henkilökunnalle.
- Digitaalisten taitojen kehitystä on tehty yhdenvertaisin perustein. Modernin tekniikan mahdollisuuksia hyödynnetään täysin kaikessa koulutuksessa, ja eri kuntien taloudelliset tilanteet eivät aiheuta eriarvoisuutta peruskoulussa.
- Kielenopetusta on aikaistettu ja kielikylpyyn, kielisuihkuihin ja muihin toimiviin kielenoppimismetodeihin on tehty lisäpanostuksia. Opettajan kielellistä pätevyyttä on laajennettu tukemaan lapsen kielellistä oppimista.
- Käytettävissä on korkealaatuisia ja monipuolisia oppimateriaaleja molemmilla kansalliskielillä.

PÄTEVIÄ

- Koulutusten valintaprosesseja on kehitetty, ja opintoneuvontaan on tehty panostuksia seuraavan koulutusasteen aloittamisen nopeuttamiseksi.
- Toisen asteen ruotsinkielisen koulutuksen vahvat ylläpitävät rakenteet on varmistettu Suomessa, ja alueellinen läsnäolo on turvattu.
- Korkeakoulujen välistä yhteistyötä on tiivistetty kansallisesti ja kansainvälisesti paremman tehokkuuden saavuttamiseksi. Koulutuksen ja tutkimuksen laatua on parannettu.
- Koulutus vastaa työmarkkinoiden tarpeita.
- Nuorten mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto on varmistettu riittävällä rahoituksella. Meillä on toimiva työharjoittelupaikkojen järjestelmä ja mahdollisuus tarjota oppisopimuskoulutusta myös nuorille.
- Oppivelvollisuusiän ohittaneilla maahanmuuttajilla on mahdollisuus suorittaa peruskoulu ja solmia oppisopimus päästäkseen helpommin työmarkkinoille.
- Viittomakieliset palvelut, kuvailutulkkaus, selkokieli ja pistekirjoitus niin suomeksi kuin ruotsiksi ovat turvattuja. Suomenruotsalainen viittomakieli on säilytetty kansallisen toimintaohjelman toteuttamisen myötä.
- Elinikäinen oppiminen sekä vapaan sivistystyön toimintaedellytykset ovat turvattuja.

KULTURELLEJA

- Elämme monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Suojelemme sekä suomalaista kulttuuriperintöä että monikulttuurisuutta.
- Kulttuuriin ja urheiluun tehdyt panostukset ovat johtaneet siihen, että ihmiset voivat paremmin, ja tällä on positiivinen vaikutus sekä sosiaalisesti että taloudellisesti.
- Suomenruotsalaisen kulttuuriautonomian puolesta tehtävää työtä on jatkettu, ja tähän sisältyy erityisratkaisut ruotsinkielisten tarpeille sivistystoimessa, kulttuurissa, yhdistys- ja organisaatioelämässä, joukkoviestimissä ja uskonnossa.

Oikeuteen ja hallintoon liittyvät kysymykset

Yhteiskunnassamme sananvapaus, uskonnonvapaus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo, demokratia, vapaa valitseminen ja muut perustavanlaatuiset ihmisoikeudet ovat täysin itsestään selviä, mutta niitä on aina syytä puolustaa. Yksilön kunnioitus on pohja vähemmistöjen yhtäläisille mahdollisuuksille. Ketään ei saa syrjiä kielen, etnisen taustan, uskonnon, vakaumuksen, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, vammaisuuden tai iän takia. Perusoikeuksiin kuuluu saada päättää omasta kehostaan, sukupuoli-identiteetistään ja lisääntymisestään.

Vapauden ja demokratian edellytyksinä ovat avoimuus ja läpinäkyvyys. Kaikkien tulee voida päättää elämästään ilman, että se tehdään jonkun toisen vapauden tai hyvinvoinnin kustannuksella. Demokratia toteutuu parhaiten edustuksellisen demokratian kautta. Kunnioittava ja jatkuva dialogi yhteiskunnassa on oleellinen osa avointa demokratiaa.

Julkinen hallinto on olemassa ihmistä varten. Tämä tarkoittaa sitä, että hallinto tulee kaikilla tasoilla muotoilla yksilöiden tarpeiden mukaan. Avoimuus ja joustavuus ovat keskeinen osa hallintoa. Julkisen hallinnon tulee pystyä palvelemaan kansalaisia kahdella kansalliskielellä.

Kunta on yksi osa demokratiamme ydintä. Kunnat osallistuvat hyvinvointi-Suomen ylläpitämiseen, ja kuntien tehtävää ei saa tuhota. Haluamme elinvoimaisia kuntia, joissa lähidemokratia toimii keskitettyjen palveluiden ja päätösten keskittämisen sijaan. Valtion ei tule säästää määräämällä uusia tehtäviä kuntien maksettavaksi ilman, että se osallistuu niiden rahoittamiseen.

Toimiva oikeuslaitos ja kunnioitus ihmisoikeuksia kohtaan ovat demokratiamme kulmakiviä. Erityisesti lasten oikeudet tulee taata. Luottamuksella oikeuslaitosta kohtaa on merkitystä sekä ihmisille että kilpailukyvyillemme. Riippumattomat tuomioistuimet ja tuomarit ovat yksilön oikeusturvan edellytys. Haluamme taata jokaisen asukkaana todellisen oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisessa ajassa. Rangaistusten tulee olla suhteessa tehtyyn rikokseen, ja rikosten uhrien tulee saada tarvitsemansa apu. Samalla olemme kuitenkin sitä mieltä, että jokainen ihminen on vielä yhden mahdollisuuden arvoinen. Vankeinhoidon tulee tukea vankien edellytyksiä palata yhteiskuntaan ja olla osa sitä.

Ihmisten tulee voida tuntea itsensä turvallisiksi arjessa, mutta tämä ei saa johtaa suljettuun valvontayhteiskuntaan. Tuemme rajat ylittävää yhteistyötä viranomaisten välillä, esimerkiksi kun kyseessä on terrorismin torjuminen, ihmiskauppa, cyberrikollisuus, veropako tai huumausaineet. Haluamme, että Suomi on edelläkävijä ihmiskaupan, pakkoavioliittojen ja niin kutsutun kunniaväkivallan ja -alistamisen tunnistamisessa ja ennaltaehkäisyssä. Yksilön henkilökohtaista loukkaamattomuutta täytyy kunnioittaa. On olemassa tarve viranomaiskoordinointiin ja tiedonvaihtoon EU:n tasolla. EU:n uskottavuuden kannalta on tärkeää, että päätöstentekokulttuuri on avointa ja saatavilla, ja EU:n tulee aktiivisesti puolustaa oikeusvaltioperiaatetta.

Haluamme, että jokaisen yksilön ihmisoikeudet, kuten myös kansalaisoikeudet ja poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset oikeudet turvataan, ja se on koko maailmanyhteiskunnan tehtävä.

Maahanmuuttoliikkeet ovat laaja-alainen ilmiö, mutta samalla kyse on yksittäisistä ihmisistä, jotka tekevät mullistavan tulevaisuutta koskevan päätöksen ja joskus myös vasten tahtoaan joutuvat aloittamaan alusta vieraassa maassa. Moninaisuus ja uudet kulttuurit eivät ole mikään uusi asia tai uhka Suomelle tai suomalaisille, vaan ne rikastuttavat meidän yhteiskuntaamme.

Haluamme luoda maailman, jossa ihmiset voivat liikkua ilman esteitä ja ilman, että he uhkaavat henkensä, jossa ihmiset voivat itse päättää, mistä hakea turvaa, missä asua ja työskennellä. Haluamme uudistaa Suomen ja EU:n turvapaikkapolitiikkaa. Haluamme luoda varmat ja turvalliset tiet Eurooppaan ja teemme työtä turvapaikanhakijoiden tasaisemman jakautumisen eteen EU:ssa. Suomen tulee nostaa pakolaiskiintiötä huomattavasti, ja integraation on toimittava hyvin. Perheenyhdistäminen on turvattava.

Integraatio koskee eri tavoin ryhmiä, joilla on erilaisia tarpeita ja taustoja, mutta yleisiä palvelutarpeita ovat kielitaito, koulutus ja työllistyminen. Kaikki ihmiset haluavat voida hyvin ja tuntea kuuluvansa yhteiskuntaan. Suomen täytyy kehittyä maahanmuuttajien ja pakolaisten integroimisessa yhteiskuntaan. Onnistunut integraatio on kaksisuuntainen prosessi.

Vuonna 2025 olemme ...

OIKEUDENMUKAISIA

- Meillä on toimiva oikeusjärjestelmä, jossa rangaistukset ovat suhteessa rikokseen ja jossa tuomioistuinprosessit eivät ole liian pitkiä.
- Oikeusturvallisuus turvataan kansalaisille ja riittävistä poliisin, syyttäjän, tuomioistuinlaitoksen ja puolustusvoimien resursseista huolehditaan.
- Suomi on maailman vähiten korruptoitunut maa.
- Koko lainsäädäntö on harkittu ja tarpeellinen. Tarpeetonta kehitystä hidastavaa matalan tason yksityiskohtien ohjailua vältetään.
- Vanhemmuuteen liittyviä oikeuksia on laajennettu tasa-arvoisesti koskemaan eri perhemuotoja. Avioliittolainsäädäntö on yhdenvertainen.
- Lainsäädäntöä on muutettu siten, että Suomi toteuttaa trans- ja intersukupuolisten oikeudet tasa-arvoon, keholliseen koskemattomuuteen ja perhe-elämään.
- Äitiyslakia on uudistettu siten, että naisparien lasten oikeusturva varmistetaan.

DEMOKRAATTISIA

- Eri suoran demokratian muodot, kuten esimerkiksi kansanäänestykset ja kansalaisaloitteet, täydentävät edustuksellista demokratiaa. Yleiset vaalit ja poliittiset puolueet ovat demokratian peruspilareita, ja myös poliittisen osallistumisen uusilla muodoilla on vaikutusta, ja ne ovat yhteiskunnallisen keskustelun lisä.

- Ruotsinkieliset hallinnolliset ratkaisut täyttävät ruotsinkielisen väestön tarpeet.
- Kunnat ovat vahvoja, toimintakykyisiä. Valtio ja kunnat palvelevat asukkaita, ei toisinpäin.
- Nuorilla on oikeus demokraattiseen vaikuttamiseen esimerkiksi nuorisovaltuuston kautta, jolla on todellista vaikutusvaltaa ja oma budjetti. Nuorisovaltuustolla on oikeus käsitellä kaikkia kysymyksiä, ei ainoastaan nuorisokysymyksiksi luokiteltuja kysymyksiä.
- Paikallisella tasolla on luotu todellisia edellytyksiä vanhusneuvostoille, jotka suorittavat laissa säädettyjä tehtäviä. Toimielin otetaan mukaan suunnittelu- ja arviointitehtäviin, joista määrätään lainsäädännössä ja mahdollisissa kunnallisissa sääntelyjärjestelmissä.

AVOIMIA

- Yhteiskunta on aktiivisten panostusten myötä vähentänyt rasismia ja syrjintää, ja aktiivinen yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja moninaisuuden edistäminen on tehnyt yhteiskunnastamme tasa-arvoisemman.
- Suomi on edelläkävijä seksuaalisen ihmiskaupan, kunniaväkivallan ja sorron sekä pakkoavioliittojen identifiomisessa ja ehkäisemisessä.
- Maahanmuutto- ja pakolaispolitiikka toimii EU:ssa ja johtaa siihen, että jäsenvaltioiden välillä kannetaan yhdessä vastuu ja tehdään oikeudenmukaisia jakoja.
- Suomen pakolaiskiintiö on huomattavasti suurempi kuin 10 vuotta sitten.
- Valtio voi jakaa pakolaiset ja turvapaikanhakijat kuntiin niiden koon ja taloudellisen tilanteen mukaan.
- Maahanmuuttajien integraatio on sujuvaa, heille tarjotaan kielenopetusta ja mahdollisuuksia aloittaa työt tai opiskelu mahdollisimman pian. Asuntopolitiikka ja terveyden- ja sairaanhoito ovat toimivia ja ottavat huomioon maahanmuuttajien haasteet.
- Integraatiota tarjotaan sekä ruotsiksi että suomeksi. Tietoa integraatiomahdollisuuksista molemmilla kansalliskielillä annetaan aikaisessa vaiheessa. Perheenyhdistäminen on turvattu.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Suomen tulee olla aktiivinen ja houkutteleva kansainvälinen toimija ja yhteistyösapuoli niin elinkeinoelämän, kaupan ja turvallisuuden aloilla kuin kansainvälisissä yhteistyöelimissämme ja kehityspolitiikassa.

Olemme osa pohjoismaista yhteisöä. Pohjoismaiset yhteydet ovat edelleen keskeinen areena yritysten, kansalaisten, organisaatioiden ja valtion tasolla. Kauppa- ja tietovaihto on vilkasta, ja pohjoismaiset naapurimme ovat luonnollinen ensimmäinen ulottuvuus kansainvälisessä yhteistyössä. Hyviä suhteita muihin naapurimaihimme, Venäjään ja Baltian maihin, tulee myös ylläpitää.

Olemme Suomen EU-ystävällisin puolue. EU:n tulee olla kokoava poliittinen voima rauhalle, hyvinvoinnille, vakaudelle ja oikeudenmukaisuudelle Euroopassa ja muualla maailmassa. EU:n tulee keskittyä kokonaisvaltaisiin kysymyksiin kuten ihmisoikeudet, vapaus, kauppa, ilmasto ja osaaminen. Jotta EU on uskottava toimija, päätöksentekokulttuurin tulee olla pitkäkestoista, avointa ja saatavilla olevaa sekä pystyä huomioimaan jäsenmaiden erityispiirteet. Suomi osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti EU-yhteistyöhön.

Haluamme, että Suomi ottaa aktiivisen roolin tavaroiden ja palveluiden yhteisten sisämarkkinoiden toimijana. Meidän tulee olla aktiivisia vauhdittajia yhteisten markkinoiden kehittämisessä myös digitaalisten palveluiden osalta.

Lähialueidemme meret vaikuttavat ympäristöön, viihtyvyyteen, mahdollisuuteen elinkeinonharjoittamiseen ja turvallisuuteemme. Yhteistyö kaikkien Itämeren maiden kanssa on ratkaisevaa sen kannalta, että Itämeri tulevaisuudessa olisi puhtaampi ja ympäristöllisesti paremmin voiva meri. Arktisten alueiden haasteita ja mahdollisuuksia tulee käsitellä ekologian, ihmisoikeuksien ja turvallisuuden näkökulmasta. Alkuperäiskansojen oikeuksia ei saa loukata.

Demokratia, oikeusvaltio, koulutus, tasa-arvo, kestävyys, markkinatalous ja yksityinen omistusoikeus ovat kehityksen kulmakiviä ja niitä tulee tukea kansainvälisessä yhteistyössä. Kehitysyhteistyön tulee suuntautua humanitäärisiin tarpeisiin ja katastrofiapuun sekä siviiliyhteiskunnan, työn ja ihmisoikeuksien tukemiseen ja demokratiakehitykseen.

Tarvitsemme Suomen, joka on kilpailukykyinen ja käyttää hyväkseen kehittymismahdollisuudet maailmassa, kuten uudet markkinat, lisääntynyt kaupankäynti ja uudet kauppakumppanit. Suomen ja EU:n kauppapolitiikan tulee perustua oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon periaatteisiin. Kauppapolitiikan yhteisiä pelisääntöjä tulee noudattaa.

Haluamme parantaa kansainvälistä yhteistyötä ja sen kykyä ehkäistä ja käsitellä kriisejä ja konflikteja. YK-yhteistyötä täytyy uudistaa niin, että se on joustavampaa, ja YK:n tulee kohdata jäsenvaltioiden tarpeet ja vaatimukset avoimesti ja demokraattisesti.

Puolustuspolitiikkamme tulee pohjautua uskottavaan kansalliseen puolustukseen. Yleinen asevelvollisuus on Suomen puolustuksen perusta, ja koulutuksen laatu täytyy varmistaa kuten myös riittävä materiaallinen suorituskyky. Meidän täytyy luoda, kehittää ja ylläpitää modernia puolustusta, joka vastaa ajankohtaisiin tarpeisiin ja uhkakuihin. Kyberturvallisuudella on yhä suurempi merkitys digitalisoituneessa maailmassa.

Suomen kansainvälistä puolustusyhteistyötä tulee lisätä. Pohjoismaat ovat luonnollinen lähtökohta Suomen puolustuspolitiikalle. Haluamme erityisesti nähdä Suomen ja Ruotsin välisen puolustusyhteistyön jatkamisen ja syventämisen. Meillä on tiivis ja luottamuksellinen sotilaallinen ja turvallisuuspoliittinen allianssi demokraattisten maiden välillä, ja tavoitteena on ylläpitää rauhaa ja ehkäistä konflikteja. RKP on avoin prosessille, jonka tavoitteena on Nato-jäsenyys. Siihen prosessiin kuuluvat laaja keskustelu,

syvälinen geo- ja turvallisuuspoliittinen analyysi ja kansan tuki. Koska ulkoinen ja sisäinen turvallisuus kuuluvat yhä enenevässä määrin yhteen, EU:n ja Naton välillä on selvä rinnastus. Hyvin toimivan Schengen-yhteistyön seurauksena kannatamme yhteistä eurooppalaista rajavalvontaa.

Teemme työtä sen puolesta, että Suomi osallistuu aktiivisesti YK:n, EU:n ja Naton kriisien ja konfliktien hallinnan panostuksiin paikoissa, joissa niitä tarvitaan sekä osallistuu auttamiseen niillä osaamisalueilla, joihin Suomi on erikoistunut.

Suomen paikka on lännessä ja meidän lähimmät kansainväliset yhteistyökumppanimme ovat muut Pohjoismaat ja niiden itsehallintoalueet. Tekemällä aktiivista yhteistyötä näiden kanssa Euroopan tasolla sekä paikallisesti ja globaalisti menestymme paremmin kuin yksittäisenä maana. Kansainvälinen yhteistyö on Suomelle tärkeää ja siksi meidän tulee aktiivisesti osallistua kaikkiin toimieliimiin, joissa Suomi on jäsenenä.

Vuonna 2025 olemme ...

KANSAINVÄLISIÄ

- Yhteistyö Pohjoismaiden kanssa on tiiviimpää ja toimintakykyisempää. Aiemmat rajaesteet on poistettu ja uusien rajaesteiden syntymistä vältetään aktiivisesti.
- Itämeren maiden välinen yhteistyö on tiiviimpää, ja Itämeri on puhtaampi kuin vuosikymmeniin.
- Vankkojen koulutukseen ja tutkimukseen tehtyjen panostusten ansiosta Eurooppa on johtava maanosa osaamisen ja innovaatioiden alalla.
- Kansainvälinen yhteisö, EU ja Suomi ovat edistäneet kehitystä, mikä on johtanut siihen, että Venäjä on alkanut noudattaa kansainvälisiä sopimuksia ja kansainvälistä oikeutta. ~~Siten Venäjä on taas diplomaattinen ja taloudellinen yhteistyökumppani.~~

TUNNEMME OLOMME TURVALLISEKSI

- Asumme yhdessä maailman turvallisimmista maista.
- Suomi on Naton jäsen.
- EU toimii nopeasti ja järkevästi kriisitilanteissa.
- Uudenmaan prikaati, joka tarjoaa ruotsinkielistä varusmieskoulutusta, on tärkeä osa Suomen puolustusta ja luonnollinen osa pohjoismaista puolustusyhteistyötä.
- Arktisilla alueilla on kansainvälinen sopimus niiden haasteiden kohtaamiseksi, joiden edessä alue on jäiden sulaessa ja kiinnostuksen kasvaessa taloudellista toimintaa kohtaan.
- Naisten osallistuminen rauhaa turvaaviin toimenpiteisiin on kasvanut ja Suomi antaa jatkossakin tukea naisten aseman parantamiseksi konfliktien ehkäisy- ja rauhanvälitystyössä.

VAPAITA

- Maailman markkinat ovat yhä rajattomampia, ja kauppaesteitä ja tariffeja muuta maailmaa kohtaan on menestyksekkäästi poistettu. Markkinat seuraavat kuitenkin selkeitä pelisääntöjä, mikä tarkoittaa, että hyöty on yhdenvertainen.
- Viennin ja kaupan edistämiseksi on kattavat ja oikeudenmukaiset vapaakauppasopimukset.
- Pohjoismaat ja niiden itsehallinnolliset alueet ovat perustamassa Pohjoismaiden kansalaisuutta.
- Kansalliset tulkinnat yhteisistä säännöksistä ja suosituksista ovat johtaneet yhdenvertaisiin edellytyksiin koko EU:ssa, mikä on hyödyttänyt myös suomalaisia toimijoita.

SOLIDAARISIA

- Yhteisöverotuksessa on otettu käyttöön minimitaso EU:ssa veroeroosion vähentämiseksi yhteisillä markkinoilla.
- EU harjoittaa aktiivista tasa-arvopolitiikkaa. Parempi naisten työllisyysaste ja suurempi tasa-arvoisuus jäsenmaissa on vaikuttanut hyvinvointiin ja johtanut korkeampaan BKT:hen koko EU:ssa.
- Kehityspolitiikka perustuu ihmisoikeuksiin, demokratiakehitykseen sekä lasten ja naisten koulutusoikeuden tukemiseen. Kehitysapu nousee 1 %:iin BKT:sta.
- Suomi on vastuunkantaja ja edelläkävijämaa, mitä tulee kehitysavun tasoon. Kansainvälisen kehitysyhteistyön agenda käsittelee yhä enemmän kaupankäyntiä ja kehitystä maailmassa, jotta lopputuloksena olisi kehitysyhteistyöjärjestelmän purkaminen pitkällä aikavälillä.
- Kauppapolitiikka on oikeudenmukaista, ja yksi tavoitteista on vahvistaa kehitysmaiden yritysilmapiiriä ja kaupankäyntiä, luoda lisää kumppanuuksia Suomen ja kehitysmaiden elinkeinojen välille.

Kestävyys

Tulevaisuutemme rakentuu kestäväälle kehitykselle. Meidän täytyy huolehtia ekosysteemistämme ja lajien monimuotoisuudesta sekä luonnonresursseista niin, että myös tulevaisuuden sukupolvet voivat täyttää tarpeensa. Ympäristö ei tunne maan rajoja. Meidän täytyy huolehtia ympäristöstä paikallisesti ja globaalisti.

Suomen tulee ryhtyä puolustamaan ekologisesti kestävää taloutta ja kehitystä – näin voimme turvata tulevaisuuden kilpailukykyämme. Kestävä tulevaisuus edellyttää selkeää politiikkaa, joka kannustaa ekologisesti kestäviin investointeihin, elämäntapaan ja tuotantoon. Meidän täytyy tarkastella tarpeitamme, tapojamme ja menettelytapojamme. Tarvitsemme ympäristötietoista verovaihtelua, jossa kustannukset, jotka aiheutuvat yhteiskunnalle ympäristöä ja ilmastoa vahingoittavasta toiminnasta, maksaa vahinkojen aiheuttaja. Subventioista ja verohelpotuksista, joilla on negatiivinen vaikutus ympäristöön ja ilmastoon, tulee siksi asteittain luopua. Taloudellisten ohjauskeinojen tulee edistää kestäviä valintoja ja tukea ympäristö- ja ilmastotavoitteita. Kehityksen kärjessä oleminen hyödyttää Suomea ja antaa suuret mahdollisuudet työllistymiseen, innovaatioihin ja vientiin.

Ilmastonmuutos tuo mukanaan suuria haasteita. Kasvihuonepäästömme vaikuttavat elinolosuhteisiimme voimakkaasti. Tehdyt globaalit ja sitovat ilmastopöytäkirjat ovat tärkeitä, mutta ne ovat vain ensimmäinen askel eteenpäin. Asetettujen tavoitteiden täytyy toimia korkeiden pyrkimysten johtotähtenä jatkossakin. Ilmastonmuutosta ei kuitenkaan vaimenneta allekirjoittamalla papereita vaan toteuttaminen vaatii suoria ja mittavia toimenpiteitä kotikentällä, arjessamme. Suomen tulee yhdessä EU:n kanssa osoittaa johtajuutta ja asettaa yhteiset, pitkän aikavälin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet, mikä edellyttää ympäristötekniikkaa ja panostuksia tehokkaaseen julkiseen liikenteeseen sekä ympäristö- ja ilmastoystävällisiä toimenpiteitä kaikilla sektoreilla.

Meidän tulee hyödyntää paikallisia resursseja ja energiaratkaisuja, kun se tarkoittaa ympäristövoittoa, samalla kun huolehdimme energiaturvallisuudestamme ja huoltovalmiudesta. Ympäristö- ja ilmastotavoitteemme täytyy toteuttaa myös paikallisella tasolla.

Haluamme vahvistaa yksilön mahdollisuuksia tehdä tietoon perustuvia päätöksiä, ja siksi haluamme panostaa ympäristö- ja ilmastotietouden lisäämiseen. Tämä tulee taata peruskoulutuksessa, mutta sen tulee myös olla osa kuluttajavalistusta. Tuotteiden ympäristökuormitus arvioidaan koko elinkaaren osalta, raaka-aineiden valmistuksesta tuotantoon, jakeluun ja käyttöön sekä lopulta jätteiden käsittelyyn.

Kannatamme raaka-aineiden ja elintarvikkeiden ympäristö- ja ilmastoystävällistä kotimaista tuotantoa. Siksi kestävä maa- ja metsätalouden harjoittamisen tulee olla kannattavaa haastavat olosuhteemme huomioiden. Johdonmukaisen kiertokulkuajattelun kautta, jossa luonnonresursseja, uutta teknologiaa, materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä hyödynnetään kestävästi, voimme yhdistää eri sektorit ja luoda uusia toimeentulomahdollisuuksia maaseudulle.

Paikallisen väestön kokemuksia ja tietoutta täytyy huomioida paremmin viranomaisten tehdessä maaseutua ja saaristoa koskevia säädöksiä. Alkuperäisväestön oikeus osallistua päätöksentekoon alueillaan vahvistaa perinteisten elinkeinojen toimintaedellytyksiä.

Tarvitsemme kestävä ja eettistä eläintaloutta, kalataloutta, riistanhoitoa ja metsästäystä. Huolehdimme sekä yrittämisen mahdollisuuksista näillä aloilla että kunnioituksesta eläinten hyvinvointia kohtaan. Eri metsästyslupien tulee pohjautua alueellisiin olosuhteisiin sekä liittää paikallisväestöön. Meillä on erityinen vastuu huolehtia siitä, että elävät olennot ja kasvillisuus säilytetään ja että emme heikennä biologista moninaisuutta.

Suomi tarvitsee maaseutua, saaristoa ja kaupunkeja. Elinvoimaiset peruselinkeinot ja toimiva yhteiskuntapalvelu ovat elävän maaseudun perusta. Yhä urbanisoituvassa maailmassamme yhteiskunnan palveluiden tulee perustua tämän päivän, ei eilisen tarpeisiin.

Maan kasvualueet hyötyvät siitä, että liikennesuunnittelua, asuntopolitiikkaa sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja koulutusta tehdään kuntien välisenä yhteistyönä.

Maan kehitys ja henkilöiden liikkuvuus ovat riippuvaisia hyvistä liikenneyhteyksistä. Haluamme investoida ja turvata maan liikennevälineiden infrastruktuuriin varmistaaksemme kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan sekä riittävän korkean liikkuvuuden työmarkkinoilla. Suomen tulee olla yhteiskunnan digitalisoinnin edelläkävijä.

Hyvin toteutettu digitalisaatio tukee yhteiskuntakehitystämme, yksinkertaistaa prosesseja ja lisää eri alueiden välistä yhdenvertaisuutta. Digitaaliset palvelut ja etätyöt tuovat myös suuria mahdollisuuksia maalla asumiseen. Jotta kaikilla ihmisillä olisi mahdollisuus tähän, IT-rakenteet tulee turvata koko maassa.

Vuonna 2025 olemme ...

YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISIÄ

- Suomi on edelläkävijä ilmastoälykkään tekniikan kehittämisessä ja käyttämisessä. On tehty panostuksia uusiutuvaan energiantuotantoon, energiatehokkuuteen, energian varastointiin, ympäristötekniikkaan, joukkoliikenteen kehittämiseen, tehokkaisiin ympäristöystävällisiin kuljetuksiin sekä ympäristöystävälliseen maanviljelyyn. Tämä antaa meille mahdollisuuden saavuttaa yhteiset globaalit ilmastotavoitteet.
- Päästöt ovat vähentyneet lähes 50 prosenttia ja uusiutuvan energian osuus on lisääntynyt huomattavasti. Suomi puolustaa ilmastokysymyksiä ja täyttää ilmastotavoitteensa uskottavasti.
- Itämeren rehevöityminen on vähentynyt läheisessä yhteistyössä Itämerivaltioiden kanssa ~~EU:n ja Venäjän kanssa~~.
- Ympäristö- ja ilmastovaatimukset on tuotu osaksi julkisia hankintoja, ja ympäristö huomioidaan päätöksenteon kaikilla tasoilla.
- Ympäristökasvatus on otettu osaksi opetusta.
- Pidetään huolta ilmanlaadusta, maailman meristämme, puhtaasta pohjavedestä ja elintarvikkeiden korkeasta laadusta ihmisten haitallisille aineille altistumisen vähentämiseksi.

KESTÄVIÄ

- Kotimaisten elintarvikkeiden saatavuus on turvattu sillä, että on luotu edellytykset kannattavalle ja kasvavassa määrin ekologiselle kotimaiselle maanviljelylle.
- Tuonti ja vienti noudattavat samoja kestävyysperiaatteita, joita sovelletaan kansallisesti ja EU-tasolla. Pitkällä tähtäimellä päästöjärjestelmät täytyy yhdistää globaalisti.
- Luonnon moninaisuuden köyhtyminen on vähentynyt kaukokatseisen maankäytön, harkitun energiahuollon ja hyvin suunnitellun tuotannon ansiosta.
- Rannikko- ja saaristokalastusta harjoitetaan suunnitelmallisesti ja kestävästi. Pienimuotoista ja rannikon lähellä tapahtuvaa kalastusta priorisoidaan.
- Hyljekannat pidetään tasolla, joka ei köyhdytä rannikko- ja saaristokalastusta. Merimetsot eivät kuulu suomalaiseen faunaan.

- Petoeläinten hoitoon yhdistyy selvä vastuunkantaminen ja kunnioitus eläimiä ja luontoa kohtaan.
- Eläintalous noudattaa samoja korkean tason eettisiä periaatteita koko EU:ssa.

ENERGIAÄLYKKÄITÄ

- Monipuolinen ja suuressa määrin kotimainen energiatarjonta on varmistettu ja panostetaan energiatietoihin ratkaisuihin. Suomi on hyvää vauhtia siirtymässä tavoitteidensa mukaisesti fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvan energian käyttöön. Kotimaisten biopolttoaineiden ja uusiutuvien polttoaineiden kestävä tuotantoa ja käyttöä edistetään.
- Suomi on luopunut hiilivoiman käytöstä ja puolittanut öljyn tuonnin maahan.
- Uutta ydinvoiman lisärakentamista ei ole tehty eikä sitä ole suunnitteilla muihin yksiköihin kuin niille paikkakunnille, joissa on jo olemassa ydinvoimaloita.
- Energiatehokkuus on prioriteetti, johon panostetaan infrastruktuurissa, tuotannossa ja kulutuksessa. Käytämme järkeviä sähköverkkoja ja järjestelmiä, jotka rakentuvat kysynnän mukaiseen joustavuuteen.
- Rakentamista tehdään ympäristöystävällisesti, kestävästi ja pitkällä tähtäimellä. Esimerkiksi puurakentaminen on lisääntynyt.

SUUNNITELMALLISIA

- Hyvät liikenneyhteydet on taattu.
- Joukkoliikennettä on kehitetty niin, että se on toimivaa ja resurssitehokasta sekä matkustajille että tuottajille. Taajamien joukkoliikenne ja rakentaminen suunnitellaan niin, että henkilöautojen tarve vähenee.
- Rautatieverkkoon ja joukkoliikenteeseen on tehty panostuksia, jotka edistävät siirtymistä ilmastoälykkääseen matkustamiseen. Junaratoja on edelleen kunnostettu pikalinjojen määrän ja ympäristöystävällisten liikennevaihtoehtojen lisäämiseksi.
- Tarpeeksi tiheä lentokenttien, satamien ja rautateiden verkosto mahdollistaa vientiyritysten menestyksekkään toiminnan Suomessa.
- Suuret infrastruktuuriprojektit sitovat Suomen muuhun Eurooppaan. Tämä on ratkaisevaa sekä talouden että ekologian näkökulmasta.
- Hallintorajojen yli on luotu käteviä palveluita, jotta rakentaminen, asuminen ja työskentely maaseudulla olisi mahdollista ilman ylimääräistä byrokratiaa. Vierailuelinkeinoa maaseudulla ja saaristossa on kehitetty.
- Kasvupaikkakunnille rakennetaan riittävästi asuntoja, ja rakentamisen säännöksiä on tarkistettu rakentamisen ja lupamenettelyiden helpottamiseksi.
- Infrastruktuuri mahdollistaa kaikkien asukkaiden yhdenvertaisen pääsyn digitaalisiin palveluihin missä päin maata tahansa.
- Sähkö- ja hybridautot ovat kasvavassa määrin korvanneet bensiini- ja dieselautot uusien autojen myynnissä.